

Státní zámek Opočno

II. trasa

zámek Opočno

Autoři textu: Mgr. Tomáš Kořínek, Milan Junek, Mgr. Vladimír Tregl, Mgr. Kateřina Rainišová

Dobrý den, vítáme vás na Státním zámku v Opočně.

Během prohlídky se, prosíme, ničeho nedotýkejte, na nic si nesedejte a pohybujte se jen ve vymezeném prostoru.

1. Schodiště a chodba I. patro

První zmínka o Opočně se nachází v Kosmově kronice (váže se k roku 1068). Město se tak řadí k nejstarším městům České republiky.

Prvními doloženými majiteli byl rod Drslaviců. Drslavicové přestavěli původní dřevěné hradiště na gotický hrad. Ten byl během husitských válek vypálen.

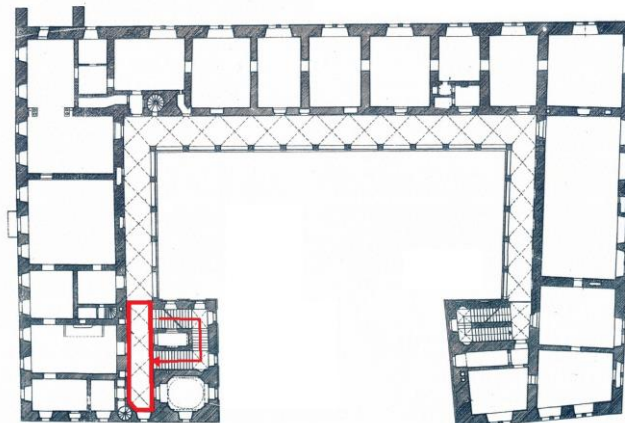
Důležitým mezníkem pro Opočno je konec 15. století, kdy hrad získal jeden z nejbohatších rodů východních Čech – rod Trčků z Lípy. Trčkové se na Opočně udrželi 140 let a za tu dobu vytvořili z Opočna rodovou rezidenci, kterou nákladně přestavěli v renesančním slohu. V této době vznikají např. arkády, které jste jistě obdivovali na nádvoří. Ochozy umožňovaly spojení mezi všemi prostorami zámku.

Na počátku 17. století dosáhl majetek Trčků obrovské výše. Jan Rudolf Trčka z Lípy podporoval humanistické básníky a jeho žena, Marie Magdalena, se starala hlavně o majetek – půjčovala, skupovala, směňovala majetek. Svou cílevědomostí a nekompromisností si u poddaných vysloužila přezdívku „Zlá Manda“. Po Bílé hoře Trčky v majetkové držbě překonal jen Albrecht z Valdštejna.

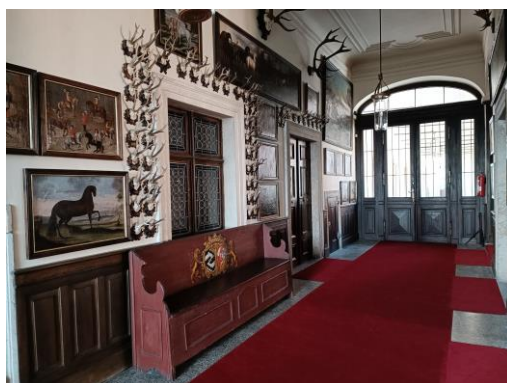
Syn Marie Magdaleny a Jana Rudolfa se jmenoval Adam Erdman Trčka z Lípy (na obraze proti schodům). Patřil k nejbližším Valdštejnovým důvěrníkům a společně s ním byl zavražděn v Chebu roku 1634. Tím rod Trčků z Lípy prakticky vymírá.

Opočenský zámek získal císařův oblíbenec a spoluúčastník Valdštejnovy likvidace – Rudolf Colloredo (obraz u dveří na arkády).

Zámek prošel za Colloredů mnoha úpravami. Současná podoba interiérů pochází zejména z počátku 20. století, kdy zámek vlastnil Josef II. Colloredo-Mannsfeld. Společně navštívíme druhé patro zámku. Prostory, kde Josef C-M v minulosti ubytovával své hosty, kteří ho navštěvovali a zároveň, zde uchovával nejcennější sbírky knížecí rodiny.

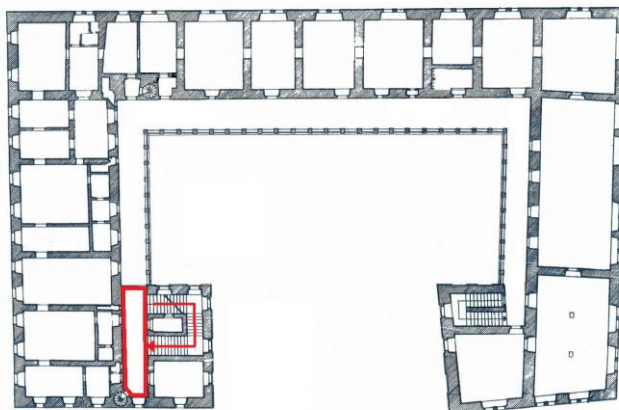
2. Schodiště podesta II. patro

Nacházíme se ve druhém patře zámku. Na schodišti jste si jistě povšimli velké sbírky loveckých trofejí. Lovecký revír na opočenském panství byl bohatý na zvěř a právě za tímto účelem se sem sjížděly návštěvy z nejvyšších kruhů habsburské monarchie i celé Evropy. Opočenský zámek poctil svoji návštěvou ruský car, pruský král a mnoho dalších slavných osobností evropské historie.

Druhé patro zámku sloužilo v minulosti k ubytování návštěv zejména z řad příbuzných rodiny C-M. Pokoje, kterými budeme nyní procházet, jsou zařízeny tak, jak vypadaly po požáru, který zachvátil druhé patro zámku v roce 1904. Po požáru bylo celé druhé patro znovu vymalováno a vytapetováno.

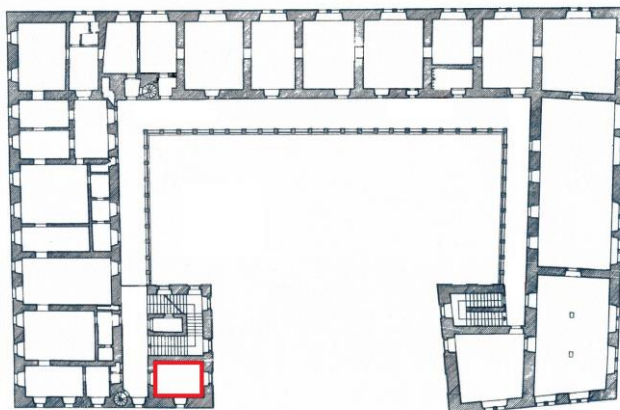
Pokoje v této části zámku patřily sestřám panujícího knížete, které na Opočno přijížděly zejména na podzim, v době honů konaných ve zdejší oboře.

3. Pokoj Ernestiny Karoliny

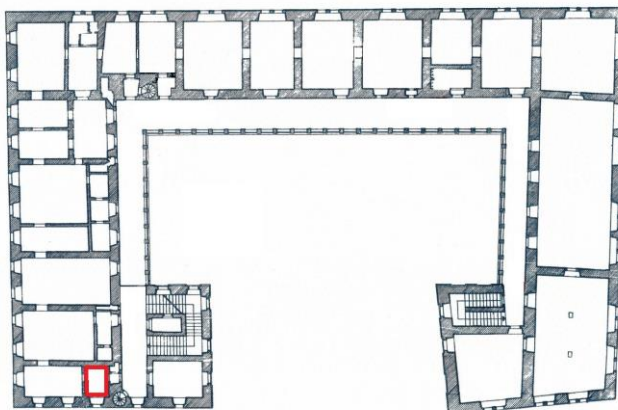
Jedna ze sester Josefa II. C-M Ernestina Karolína byla v rodině brána jako „černá ovce“. To z toho důvodu, že se provdala za Maxmiliána Steinlechnera – lékaře z východočeského městečka Miletín a hlavně nešlechtice, což na počátku 20. století nebylo přípustné v kruzích tak vysoké aristokracie, ke které se řadila rodina Colloredo-Mannsfeldů. Pokoj je tedy stranou od hlavních apartmánů a není vybaven koupelnou, ani pokoji pro služebné.

4. Koupelna u apartmá Trauttmansdorffů

Koupelna, jako součást apartmá rodiny Trauttmansdorffů, byla vytvořena na počátku 20. století. Pro zajímavost – v patře pod námi je knížecí koupelna a nad námi, na půdě, je veliký rezervoár vody. Dohromady byste na opočenském zámku napočítaly celkem sedm koupelen. Koupelna je vybavena vanou, sprchou, malovaným umyvadlem i záchodovou mísou.

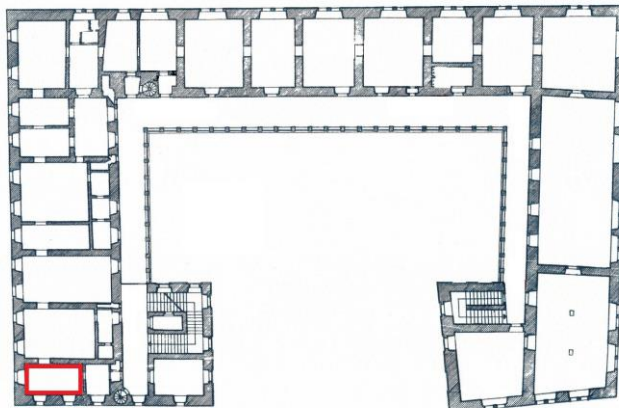

5. Oblékárna apartmá Trauttmansdorffů

Dámy se na začátku 20. století několikrát během dne převlékaly. Ke každé denní činnosti, kterou vykonávaly, bylo určeno jiné oblečení. Jiné šaty se nosily na dopoledne, jiné na odpoledne a jiné na večer – dáma se i pětkrát za den převlékala do nepříliš pohodlných šatů. A právě tato místnost sloužila jako oblékárna.

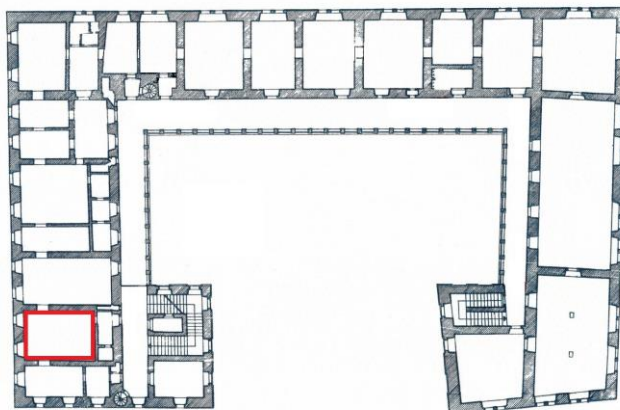
Apartment Trauttmansdorffů v těchto prostorách vzniklo v 90. letech 19. století, kdy se sestra panujícího knížete Josefa II. C-M Marie Terezie provdala za Karla hraběte Trauttmansdorffa. Z manželství vzešlo 5 dětí, z nichž jedno se narodilo i zde v Opočně. Hrabě Karel byl velmi skromný a ve finančních ohledech velmi pečlivý muž.

6. Ložnice apartmá Trauttmansdorffů

Marie Terezie o svého manžela hraběte Karla po 18 letech manželství přišla, zemřel ve svých 45 letech. O rok později (1911) si vzala o třináct let mladšího bratra svého prvního manžela – Adolfa hraběte Trauttmansdorffa. Adolf byl pravým opakem svého bratra – byl mimořádně šarmantní a plný života, avšak zároveň lehkomyšlný a rozhazovačný. Během velmi krátké doby utratil nejen svůj majetek, ale i manželčino věno a jmění jejich dětí. Manželství bylo velmi krátké, Adolfa zabila jedna z prvních kulek první světové války. Poté se již Marie Terezie neprovdala a žila dalších 46 let jako vdova. Dožila se úctyhodného věku 91 let.

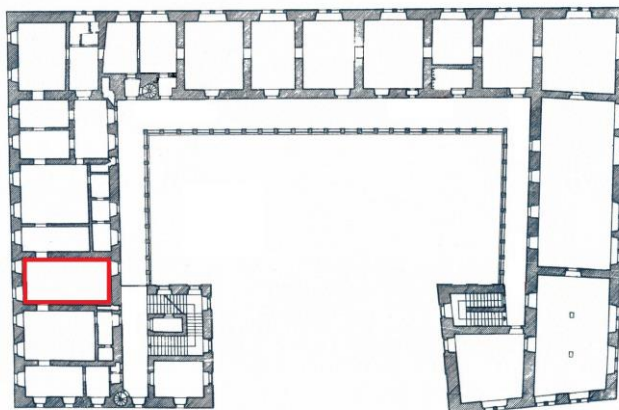

7. Mantovský pokoj

Pokoj nese své označení podle trojice velikých pláten získaných Rudolfem Colloredo (1585 – 1657) za třicetileté války v Mantově z paláce rodiny Gonzaga.

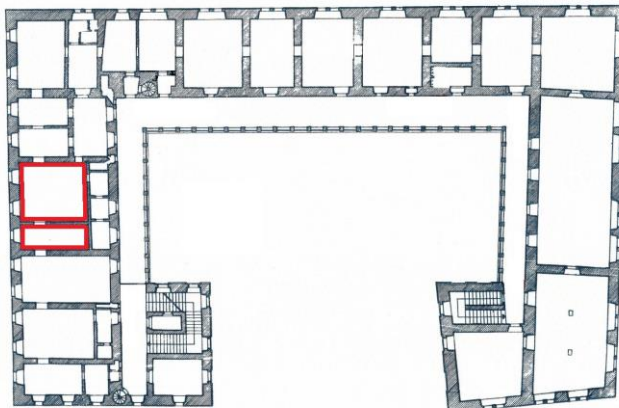
Prostor, jak již veliký kulečník napovídá, sloužil jako společenská místnost druhého patra. Můžete zde vidět oblíbené hry přelomu 19. a 20. století (kulečník, šachy, karty a mnoho dalších).

8. Hostinské apartmá Schönburg-Hartensteinů

Sestávalo z oblékárny, kterou jsme prošli, ložnice, koupelny, ta však byla společná pro vedlejší apartmá a pokoje pro služebnou. Svůj název toto apartmá nese dle ženicha další sestry panujícího knížete Josefa II. C-M Johanny. Ta se provdala za Eduarda Aloise knížete Schönburg-Hartensteina. Přesto, že spolu mnoho času netrávili, zplodili spolu sedm potomků. Eduard Alois byl neustále na cestách jako člen rakousko-uherské armády. Bojoval v bitvách první světové války. Po jejím skončení se angažoval v rakouské politice.

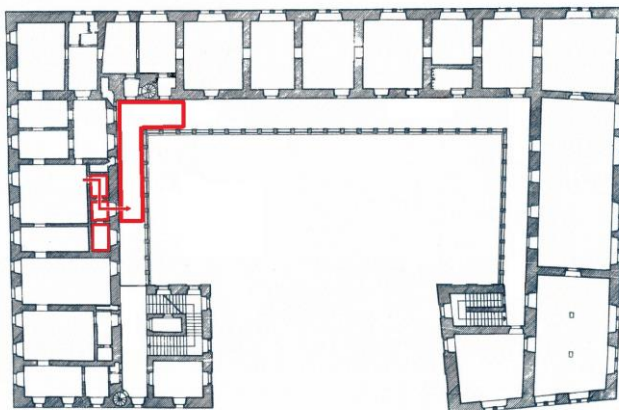
9. Arkády II. patra zámku

Přes tři pokoje služebné jsme prošli na arkády II. patra zámku.

ZDE VÁS PROSÍME, ABYSTE SE NENAKLÁNĚLI PŘES OKRAJ KAMENNÉHO ZÁBRADLÍ ARKÁDY A DOHLÉDLI NA BEZPEČNOST SVÝCH DĚTÍ.

Opočenské panství sahalo od samotného Opočna přes Dobrušku do Orlických hor (za dobré viditelnosti je možné spatřit na obzoru). Dohromady mělo necelých deset tisíc hektarů, nejvýznamnějším produktem bylo dřevo. V panství byste našli také pivovar, cukrovar, cihelnu a mnoho dalšího.

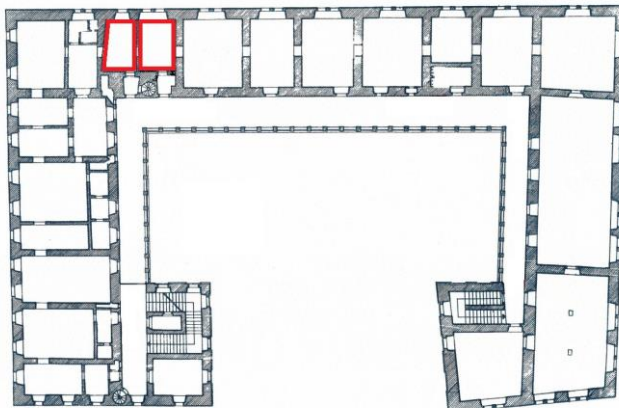
10. Pokoj vychovatelky

Kníže Josef II. C-M společně se svým bratrem a třemi sestrami měl francouzskou vychovatelku, té patřil tento pokoj. Měla na starosti děti Jeronýma st. a Aglae roz. Festetics-Tolna. Všech pět dětí mělo i domácího učitele.

Z této místnosti můžete nahlédnout do vedlejšího dívčího pokoje, který patřil Idě – poslední sestře panujícího knížete. Ta zemřela již ve věku 12 let na neznámou nemoc.

Nyní se přesuneme do dětských pokojů, které patřily synovcům panujícího knížete Josefa C-M. Sám kníže děti neměl, proto tyto čtyři chlapce (syny bratra Jeronýma a jeho manželky Berthy roz. Kolowrat-Krakowské) ve dvacátých letech 20. století adoptoval a odkázal jim svůj majetek.

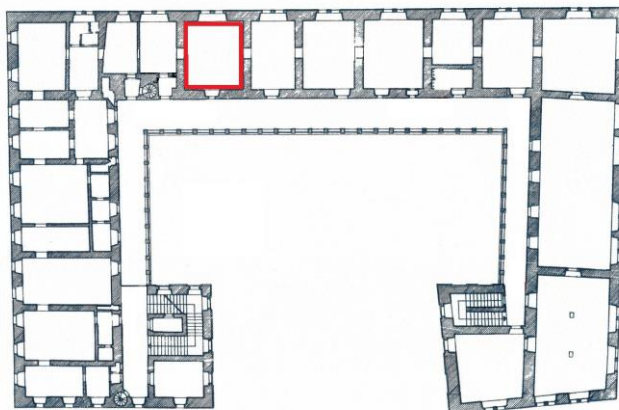
11. Pokoj Fridricha

Pokoj nejmladšího synovce panujícího knížete - Fridricha.

Fritzi – jak se Fridrichovi v rodině říkalo, žil po studiích v Ženevě, kde se také seznámil se svou ženou Christou von Kries. Ještě před sňatkem v roce 1944 vstoupil jako dobrovolník do československé zahraniční armády. Než však dokončil výcvik, válka skončila a on nikdy na frontu nenastoupil.

Jako jeho tři bratři i on byl adoptován svým strýcem Josefem, ale protože měl zdědit panství pouze v případě předčasného úmrtí jednoho ze svých bratrů, snažil se ho zaopatřit jeho otec Jeroným. V roce 1946 zemřel jeho bratr Weikhard a on se stal dědicem zámku Dobříš.

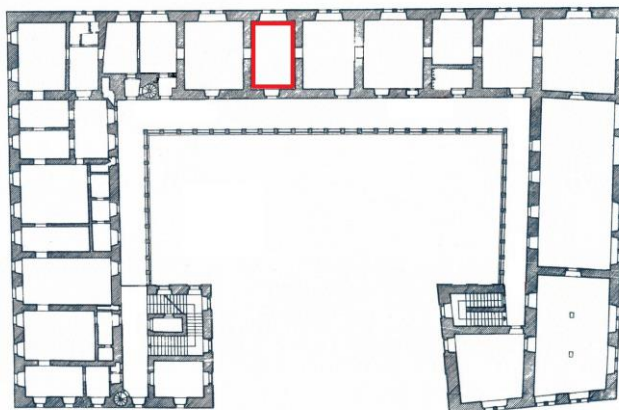
12. Pokoj Weikharda

Druhým ze synovců panujícího knížete Josefa byl Weikhard – v rodině oslovovaný Katta. Dětství strávil na Zbirohu a po studiích převzal na dva roky správu velkostatku Dobříš, který mu měl v budoucnu připadnout.

V roce 1938 i v roce 1939 podepsal prohlášení české šlechty, které vyjádřilo podporu Československému státu, za což byl za druhé světové války ze strany nacistického Německa pronásledován. V roce 1940, stejně jako jeho bratři, vyplnil Fragebogen – žádost o říšské občanství. Ani to však nezabránilo zavedení nucené správy na dobříšský velkostatek – ta byla uvalena v roce 1940. Dobříš se stala rezidencí říšského protektora. Poté pracoval na Moravě a na konci války se nejspíše připojil k partyzánské skupině Rudé armády, která osvobodila Dobříš. Po osvobození, ke kterému se připojil, propůjčil dobříšský zámek jako hlavní velitelství partyzánské skupiny. To však nezabránilo jeho poválečné konfiskaci a zámek i velkostatek Dobříš byl zkonfiskován na základě Benešových dekretů.

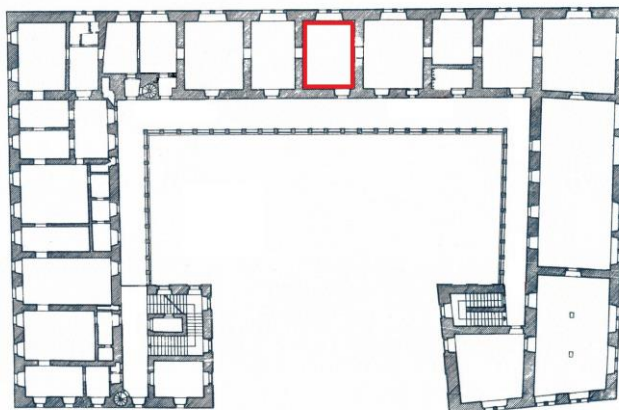
Weikhard zemřel na rakovinu ve svých dvaatřiceti letech na zámečku své matky ve Francii.

13. Pokoj Jeronýma ml.

Druhý syn Jeronýma a Berthy, který v rodovém rozdělení majetku z roku 1925 měl získat Zbiroh, na kterém vyrůstal společně se svými bratry. V rodině se mu říkalo Honomé. I on požádal společně se svými sourozenci a otcem o německé občanství, ale byl z bratrů politicky i společensky nejobratnější a rychle se zorientoval v situaci po roce 1945. Udržoval kontakty s vysoce postavenými politiky i zahraničními diplomaty a stal se členem Československé strany lidové. Byl nakonec jediný, který v Československu zůstal do roku 1948 a bojoval za udržení rodových statků v rukách knížecí rodiny. Důležitou roli hrálo to, že neměl rodinu. Nakonec v roce 1948 prchl z Československa v kufříku italského generálního konzula z Bratislavy do Vídně.

14. Pokoj Josefa ml.

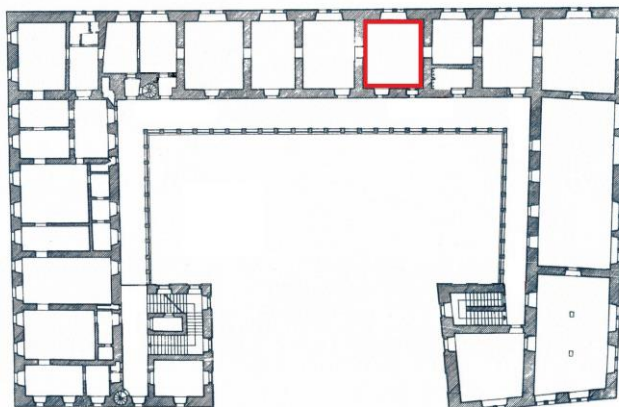

Josef, nejstarší ze synů Jeronýma a Berthy roz. Kolowrat-Krakowské. Dětství prožil, stejně jako jeho bratři, na Zbirohu. Po studiích po Evropě se vrátil zpět do Čech, dle rodové dohody se měl ujmout správy velkostatku Opočno, což také ve 30. letech udělal. Těsně před 2. sv. válkou se v Rakousku seznámil se svou budoucí ženou – Annou Marií roz. Rablovou (v rodině zvaná Bucki). Tato rozvedená nadšená tenistka i lyžařka byla pro Colloredy další životní zkouškou. Otec Jeroným, ani matka Bertha se sňatkem nesouhlasili. Bucki byla pouze měšťanského původu a také byla rozvedena s Roderichem Menzelem – slavným tenistou. Jeroným dokonce uvažoval o odebrání Josefa z dědictví Opočna a převedení této části dědictví na bratra.

Sňatek se nakonec, přes odpor rodičů, uskutečnil v Rakousku v březnu roku 1939. Anna byla často nemocná a její zdravotní stav se zhoršil po narození dcery Kristiny. Zemřela v Kanadě, kam rodina emigrovala na počátku 50. let.

Josef se svou rodinou nežil přímo zde na zámku, ale v tzv. studniční věži, které jste si mohli všimnout na I. nádvoří. Zámek byl vyhrazen pro panujícího knížete a jeho hosty.

V roce 1942 byla na zámek uvalena nucená správa a Josef se se svou rodinou musel odstěhovat do vily v Rozběřicích u Hradce Králové. Vrátil se po druhé světové válce, ale zámek mu byl zkonfiskován na základě Benešových dekretů.

15. Učebna

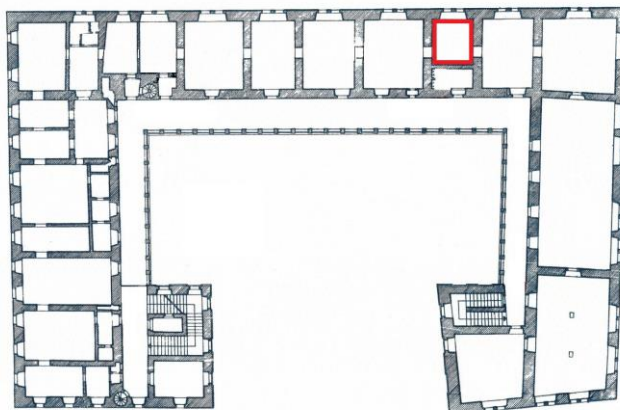

Tato místnost sloužila jako učebna pro čtyři chlapce, kterým jsme se věnovali v předchozích pokojích. Většinu času trávili na zámku Zbiroh, který přeměnil jejich otec s matkou v rodinné sídlo.

Chlapci nechodili do školy, měli vlastního domácího učitele.

K učení sloužily nejrůznější pomůcky, mezi kterými vyniká například skříň na mapy.

Všichni bratři složili maturitu a následně odešli na různé vysoké školy po Evropě. Záběr zájmů rodiny Colloredo-Mannsfeldů byl obrovský – od umění, přes kartografii, etnografii po mineralogii a numismatiku, což dokládají rozsáhlé sbírky uložené na opočenském zámku.

16. Rodové muzeum

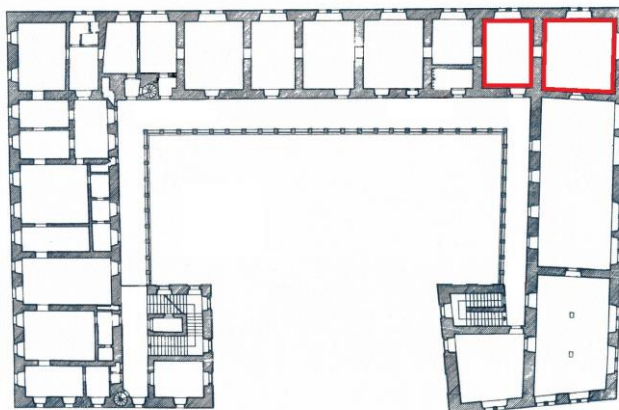

Následující dvě místnosti tzv. rodového muzea nám dokládají šíři sběratelského zájmu Josefa Colloredo-Mannsfelda.

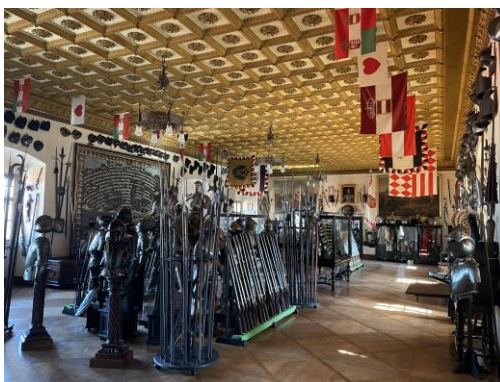
Za nejvýznamnější zde lze považovat kolekci indiánských předmětů získaných převážně na knížecích výpravách do Severní Ameriky, které proběhli na začátku 20. století a vedli jak po USA (včetně Aljašky), tak i Kanadě.

Divadelní kostýmy vystavené na figurínách byly vyrobeny převážně v Paříži a opatřeny knížecí rodinou pro zámecké divadlo, které se do poloviny 19. století nacházelo v prostoru dnešní velké obrazárny. (Zámecké obrazárny můžete navštívit v rámci prohlídek I. patra zámku.)

Unikátem je pak ručně ilustrovaný inventář opočenské zbrojnice. Dochovaná část inventáře zachycuje formou kartotéčních lístků 2011 opočenských zbraní. Jejich popisy a kresby vytvářel nejméně 25 let (1908-1933) vídeňský odborník Julius Ernst Scheurer.

17. Rytířský sál

V TÉTO MÍSTNOSTI PLATÍ ZÁKAZ FOTOGRAFOVÁNÍ, FILMOVÁNÍ A POŘIZOVÁNÍ JINÉ DOKUMENTACE!

Při úpravách opočenského zámku po roce 1895 vyčlenil jeho čerstvý majitel, kníže Josef Colloredo-Mannsfeld, dva sály ve druhém patře severního křídla pro rodovou sbírku zbraní, která v sobě skrývá více jak 2000 exponátů, což z ní činí jednu z největších sbírek zbraní na českých hradech a zámcích.

Unikátní činí opočenskou zbrojnicí i fakt, že téměř polovinu vystavených předmětů zřejmě nashromáždil jeden jediný sběratel – zmíněný kníže Josef, který zbraně nakupoval osobně – nevyužíval při nákupu specialistů, jak to bylo obvyklé. Majitel zámku navíc nebudoval svou sbírku nahodile. Naopak se snažil vytvořit na opočenském zámku jakýsi „průlet“ historií válečnictví. Jeho záměr bohužel přerušila druhá světová válka.

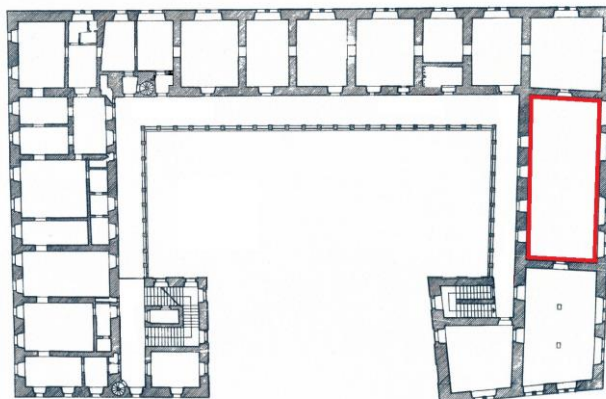
Výjimečnou je (na koni vystavená) tzv. *maxmiliánská zbroj* vyrobená kolem roku 1515. Její hmotnost je 27 kg.

Pušky v lakované vitríně návštěvníci často považují za pušky orientální, ale jsou všechny evropského původu. Představují nám vrcholné puškařské řemeslo renesance a baroka.

Orientální zbraně jsou vystaveny naproti. K vidění jsou zde například zlatem a stříbrem vykládané *štíty a přilby Peršanů*.

Období starověku pak zastupuje i *přilba římského vojáka* z jednoho z prvních staletí našeho letopočtu (v malé vitríně).

Na stojanu (vedle vitríny s puškami) jsou umístěny ukázky *popravčích mečů*, jejichž sbírka na Opočně je zřejmě největší v ČR.

18. Lovecký sál

V TÉTO MÍSTNOSTI PLATÍ ZÁKAZ FOTOGRAFOVÁNÍ, FILMOVÁNÍ A POŘIZOVÁNÍ JINÉ DOKUMENTACE!

Na Opočně rozhodně nemůže chybět lovecký sál. Již v 16. století zde Trčkové z Lípy založili oboru, která nepřetržitě funguje až do dnešních dnů. Její rozloha činí 217 hektarů.

Na dvorních honech na Opočně roku 1724 ulovila kupříkladu čtyřicetičlenná společnost v čele s budoucím císařem Františkem Štěpánem Lotrinským za pouhých 18 dní přes 1700 kanců, přes 3000 jelenů a 13000 zajíců. Celkový počet činil 63243 úlovků.

První vitrína představuje výběr reprezentativních loveckých pušek.

Další *pušky* jsou rozvěšeny ve stojanech ve středu místnosti. Převážně se jedná o zbraně, které byly užívány Colloredo-Mansfeldy při místních honech. O řadě z nich lze tvrdit, že jsou na zámku uloženy téměř tři století.

Sál si postupně projdeme až k poslední vitríně s ukázkami ze sbírky archeologické. Vystavené *meče* pocházejí ze 14. století.

Děkujeme za návštěvu.

